

PALLAVICINI-ANDRÁSSY BORBÁLA

A LELKÜNKHÖZ
NEM
NYÚLHATNAK

KITELEPÍTÉSI
ÉS 1956-OS NAPLÓ

EURÓPA
KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2016

1951–1953

A KITELEPÍTÉS ÉVEI

1951

MÁJUS 21.

Nyolc órára találkám van a Remete úton¹ egy régiségkereskedővel, ahol egypár, még megmaradt bútoromat tartom. A kereskedőt Mailáth Anna² hozza. Félórát várok. Mikor megjönnek, izgatottan mesélik, hogy a Belvárosból tegnap reggel kb. 500 családot vittek el, ismeretlen helyre, rendőri kísérettel. 24 órát adtak nekik összepakolni. Anna sógornéja is köztük volt. Senki se tudja, mit jelent ez. Nagy az izgalom a városban.

A bútorokat kiválasztották, megalkudtam az árakban, és el is szállítják, bizományba. Hazamentem. Tizenegy órára jött Széchenyi Zsiga³, kinek arcképét festem. Délután lett, mire elkészültem vele. El is vitte magával. Munka közben folyton tárgyaltuk az eseményeket. Hátha fel kellene készülni. Estefelé már innen is, onnan is jöttek rémhírek. A szomszédságban is elvittek valakit. Balogné, aki állítólag ávós besúgó, Júliával⁴ találkozott, és megkérdezte, itt vagyok-e még. Júlia erre rémülten átszaladt.

Kezdett főni a fejem, és leültem gondolkodni.

Ha kiemelnek ebből a lakásból, mi lesz avval a rengeteg irattal, levelezéssel, naplóval? Ki tudja, kire mennyiben lehet káros, sőt vészes? Kihez lehetne vinni olyat, amit meg kell őrizni? Kiben lehet megbízni? Ki mer vállalni valamit, amikor nincs biztonság? Kinél maradhat érintetlenül bármi is, mikor megszűnt a lakás, a fiók, a tárcsa, sőt még

¹ Remete út 16., a Pallavicini család otthona 1936-tól 1950-ig.

² Gr. Mailáth Gézáne, szül. gr. Széchenyi Anna Mária (1904–1971).

³ Gr. Széchenyi Zsigmond író és Afrika-vadász (1898–1967).

⁴ Szárai Júlia, a szerző elhunyt férjének ápolónője.

a zseb sérthetlensége is? Soha még olyan egyedülvalónak nem éreztem magamat. Nincs más hátra, el kell égetni mindent, nehogy szentségtörő kezekbe kerüljön férjem, szüleim, gyermekeim, testvéreim és sok-sok barátunk levelezése.

Befűtöttem három kályhába, és nekiláttam a nagy pusztításnak. Nem mertem belenézni az iratokba, nehogy elkezdjek válogatni, latolgatni, emlékeimben ellágyulni. Csak az tudhatja, mit éreztem ezen az éjszakán, aki ismer engem és azt a babonás tiszteletemet, amit emberek kézírásával, papírra vetett gondolataival, egyéniségük élő megnyilatkozásával szemben érzek. Ez anyámtól örökölt vonás, aki gyermekkorra óta megtartott minden levelet, amit szüleitől és hat testvérétől kapott. Összes naplóit, sőt 1830 óta nagyszüleim egész levelezését. Egy részük először 1919-ben Tiszadobon, majd 1945-ben a János-hegyi „Istenszem” villában elpusztult. Ami megmaradt, az itt volt nálam a Kuruclesi úton.

Az autodafé reggel 5-ig tartott. Nem mintha elfogyott volna az anyag, de akkorára már ki voltam merülve, és még össze akartam írni, hogy mi lenne a legszükségesebb elvinnivaló az ismeretlen világba, ha engem is elvisznek. Annyiszor hallottam, hogy hirtelen költöztetéseknel az emberek a leghihetlenebb tárgyakat kapják hónuk alá, a fontosat pedig ott hagyják, hogy ennek elejét akarom venni. Fél hat volt, mikor órám felhúztam, és aztán elaludtam.

MÁJUS 22.

Kopogás. Reggel 7 óra. A bejárati ajtó kis üvegjén keresztül vadonatúj, szilvakék tányérsapka látszik. (Pár napja kapták az új egyenruhát.) Nyitok. Kövérkés, borotvált arcú rendőr. Mielőtt átnyújtja a cédulát, már persze tudom, mi járban van, nevetve mondom:

– Na, már meghozta nekem is az útilaput?

Csodálkozva kérdi:

– Honnét tudja?

– Tegnapelőtt már sok ismerősömet vitték el. Az egész város tudja. Csak nem képzeled, hogy ez titok?

Átfutottam a géppel kitöltött írást. Besenyszög község, Szolnok megye, Szurmai házában. Holnap reggel! A rendőr figyelmeztet, olvassam

el jól. Benne van az is, hogy ha van rokonom, akihez mehetnék vidékre, kérhetem az áttelepítésemet.

Biztatólag mutatja ezt a cédulán. Kérem, mi történik a holmikkal, bútorral, ami itt marad.

– Leltározni fogják, elárverezik, és ön megkapja az ellenértékét.

Nagyon lassú felfogású vagyok, mindig elfogadom maradéktalanul igaznak, amit mondanak nekem. Megnyugodva aláírtam a végzés átvételét. A rendőr az ajtóhoz ment, de hirtelen visszafordult, megragadta mindkét kezemet, és részvétteljes arccal megrázta, aztán kifutott.

Mariska, a házmesterné, aki a kertben, munkát színlelve, izgatottan lesett, befelé jött. Kiszóltam neki:

– Hát bizony, holnap elvisznek.

Megilletődve kérdezte, miben lehet segítségemre. Pár percig nem tudtam, hol kezdjem, de aztán kértem őt, félóra múlva menjen át Szárai Júliához, hívja át őt is, aztán lássunk neki a pakolásnak.

Telefonon felhívtam Enát⁵, aki jelenleg nem dolgozik. Kértem, jöjjen segíteni. Szörnyülködött, és ígérte, félóra múlva itt lesz Paulával⁶ együtt. Megfőztem a reggelimet, megfürödtem, mert az éjszakai iratégetés folytán forró víz volt bőven, és lassan elkészültem.

Közben Júlia sikoltva befutott. Nekiállítottam az iratégetésnek. Már kezdett örült meleg lenni a szobákban. Akkor telefonáltam Zsigának, ki kisvártatva magánkívül jött meg. Innen anyjának telefonált, aki eddig még nem kapott hasonló végzést, hogy ő is jöjjön segíteni.

Én már akkorára feldúltam az egész lakást. Sajnos rengeteg saját és barátoktól való holmi van összezsúfolva szép nagy lakásomban.

Feltúrni mindent félóra műve volt. De tulajdonképpen mit is akarok? Inkább össze kellene szedni azt a keveset, amire okvetlenül szükségem lesz. A többit vigye a fene, hiszen nincsen hová menteni.

Délben elmentem ebédelni. Útközben több környékbeli ismerőssel találkoztam, akik már tudták az eseményt, és ők is felkészültek hasonlóra. Nagy nevetések között kívántunk egymásnak sok szerencsét.

A házmesterné azt állítja, hogy a padlás nem tartozik szigorúan a lakáshoz. Amit oda felvihetünk, azt ő megőrzi addig, míg áttelepítésem

⁵ Gr. Zichy Györgyné, szül. gr. Hadik Mária Eduardine (1912–1980).

⁶ Gr. Szapáry Paula Emerika (1904–1989).

megtörténik, és akkor odahozza majd a pár táskába rakott, fontosabb emléktárgyakat. Egész nap egy csomó ember és rendkívül sok jóakarattal tombolt a lakásomban. Egyik sem tudta, hogy a másik mit csinál. Estefelé már nagy káosz és nagy fáradtság jelei mutatkoztak. Egy üveg konyakkal és sok feketekávéval tartottam bennük a szuszt 11 óráig. Aztán mind elmentek, csak Júlia és Paula maradtak itt. Én már elértem azt a stádiumot, amikor az embernek minden mindegy, csak aludhasson. Persze ezt még nem lehetett. Személyes poggyászatot kellett végleg összecsomagolni, lezárni, kulcsaimat nyakamba kötni, és így hajnali 1 óra lett, mire – vacsora nélkül – elkészültünk. Mivel az egész napi autodafé folytán forró víz volt elég, és leírhatatlanul piszkosak voltunk, még sorjában meg is fürödtünk. Megfürödtem, de nem frissültem fel. Lefeküdtem az ágyamra, Paula a kanapéra, Júlia a belső szobában. Kb. két órát feküdtem, de aludni persze nem tudtam. Üres volt a fejem.

Úgy éreztem magamat, mint egy kis nulla a nagy végtelenségben.

*Le Zero et L'infini.*⁷ Koestler könyvének címe.

⁷ *Sötétség délben.*